

Zgodovina za mladost.

II.

Da je zgodovina mlademu človeku koristna, na tem nihče ne dvomi; težje je pa odgovoriti na to, kako naj se podučuje. Od tega so pisali debele knjige, in ker so pisatelji raznih misli ter izpuščajo ali pomnožujejo to, kar se je treba učiti ter hvalijo sedaj to, sedaj drugo metodo, se pa vidi, da o tem ni nič gotovega, in da naj bo podučevanje različno, kakor so poslušalci različni. V kratkem hočemo tedaj svoje misli o tem povedati.

Ako pogledamo starost, kateri naj se zgodovina uči in podučuje, razločimo dve dobi, dečkovo in mladenčevo starost; vsako teh dveh razdelimo zopet na dvojce. Pri dečku od 10. do 12. leta gospodari še počutnost. Globokejšega pomena v življenji ne pozna; v ozke meje vtisnjenemu zadostuje svet, kateri ga obdaja. Razveseljuje se nad slikami v naravi, in je zmirom židane volje. Gibčni duh išče le novo in nenavadno, in živa domišljija hrepeni po čudovitih slikah in podobah. Lahkomiselni hiti naprej in se z gorečnostjo poprime tega, za kar že prvi trenutek ne mara več. Za tak značaj je gerška zgodovina čisto primerna. Čas, kateri se nam precej pri začetku gerškega sveta razodeva, ima toliko pesniškega v sebi, da dečka močno zanimiva. Tukaj stopajo pred nas možje, kateri, nenavadne telesne moči, doversijo izvenredna dela in premagajo nevarna podvzelja, vidimo može, na ktere se naslanja vse ljudstvo. Še tudi poznejša zgodovina Grekov se lahko oklepa posamesnih mož, ne da bi bila zarad tega samo životopisna. Posamesni možje značijo svoj čas, v katerem živijo; pri njih se združuje mišljenje in omika vsega ljudstva, po njih nagibu se vse suče in dobi svojo lastno podobo, ktera ji tudi ostane.

Tako se bodo dečku vtisnili posamesni velikodušni možje in tudi marsiktere velike naprave, n. pr.: olimpiške igre, globoko v serce in spomin.

Poznejša leta je deček že bolj prederzen, zaveda se svoje moči in bojaželjen hiti naprej. Njegov duh bi se rad znebil sedanosti ter razdrobil verige, ktere ga vanjo vklepajo. Njegov pogled je že bolj bister in pamet začne dozorevati; zanj je naj boljša zgodovina Rimljanov. Pervi čas se ve da je

poln vojska, lahko pa se ena teh, ki je posebno zanimiva, izvzame; vojna, ktera naj bolj značuje ljudstvo, se bolj obširno predstavlja, manj važne pa naj dopolnijo to sliko. Tudi v zgodovini Rimljanov najdemo može, kateri značijo svoje ljudstvo, in metoda, ktera stavlja glavno osebo na prvo mesto, se tudi tukaj da rabiti. Le malo ljudstev je, pri katerih bi se nahajali taki izverstni značaji, kakor pri Rimljanih; tukaj spoznamo, kaj more previdnost in stanovitnost pri podvzetjih; vidimo pa tudi, kako pogubljiva je narodom lenoba, razkošenost in oterpnost. Zgodovina Rimljanov je močno podučivna in je v ozki zvezi z novimi časi, tedaj tudi obširnejše razlaganje ne bo brez koristi, dasiravno se od poznejših časov cesarjev, ko je država hiralala, izvzamejo le nekteri bolj veseli časi, drugo se pa le o kratkem omeni.

Mladenču se odpre nov svet; ozke ograje sedanjosti so mu pretesne, njegova domišljija se visoko povzdiguje nad okolni svet; postaja bolj resnega obraza, misel je zmagala tvarino, in ko čuti sam sebe, začuti tudi drugo človečanstvo. Tako se vname razgovor med mladenčcem in novim časom, in mladeneč je pripraven učiti se novejše zgodovine; da bo pa spoznal svoje ljudstvo, naj se uči naj prej domače povestnice. Ako se je že poprej deček bolj zanimival nad zgodovino, kakor nad drugimi učnimi predmeti, bo to veselje tim več rastle, tim bolje ga bo mikalo poznati ljudstvo, k kateremu spada od svojega začetka, in vediti, po katerih stopnjah je hodilo, da je prišlo do sim, kjer je sedaj. — Glasovi iz starodavnih časov doné na naša ušesa kakor glasovi duhov, ter močnejše in krepkeji govoré na naša serca kakor sedanjost, in domišljija se razveseljuje nad podobami, ktere nam migajo iz mračne daljave. Zato so pravljice in basni zmirom imele naj močnejši vpliv na naše ljudstvo, bolj ko je ta zbirka bogata, mnogobrojnejša, toliko milejše čutje ima narod, čegar lastina so. (Dalje prih.)

^ySolska letina.

(I. C. k. izgledna šola in vadnica za učitelje v Ljubljani.)
 Iz »Jahresbericht der k. k. Musterhaupt- und Lehrerbildungsschule« zremo, da je bilo letos učiteljskih pripravnikov I. leta 13; II. pa 12. — V šoli, sklenjeni s pripravniško tako imenovano vadnico je bilo učencev